

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1900.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij; in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n° 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst van 1900, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n° 64), wordt voor den dienst van 1900 vastgesteld:

Artikel 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en lokaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden *f* 70.000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. verbeteren van inundatiewerken in de geheele linie;

2°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie *f* 37.700.

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van den Helder*:

1°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele stelling;

2°. maken van gedekte opstellingen voor de afstandsmeting in en verbetering van de open kustbatterijen *f* 32.500.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van explo-

ten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van Amsterdam*:

1°. onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de stelling;

2°. maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz. voor verschillende werken in de stelling;

3°. maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de stelling;

4°. maken van pantseringen voor verschillende werken in de stelling;

5°. ophoogingen en maken van wegen en inundatiemiddelen;

7°. maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen;

8°. aanleg van beplantingen;

9°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling;

10°. maken van werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening;

11°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken *f* 660.300.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoo- ren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van explo- ten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, op- metingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak*:

verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van *Willemstad en Ooltgensplant f* 500.

Art. 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te be- hooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van explo- ten en processen; afkoop van rechten: kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, op- metingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de stelling *f* 6.400.

Art. 7. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen *f* 76.000.

Art. 8. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikels geene gelden zijn uitgetrokken *f* 2.000.

Art. 9. Onvoorziene uitgaven *f* 50.000. Totaal *f* 935.400.

negenhonderd vijf en dertig duizend vierhonderd gulden.

ART. 2. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij art. 1 dezer wet vast- gestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *achthonderd een en dertig duizend gulden*, beschikbaar ge- steld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1900;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens

de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1899;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1900 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. 3. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artt.* 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8 van art. 1 dezer wet ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* No. 40), door overschrijving uit art. 9 van hetzelfde art. 1 worden aangevuld.

ART. 4. Op art. 9 van art. 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1900 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artt.* van genoemd art. en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Van de gelden die bij dit wetsontwerp, betreffende de vestingbegrooting voor den dienst van 1900, voor de voltooiing van de Stelling van Amsterdam worden aangevraagd, is in de eerste plaats de som van f 310.000 uitgetrokken als 1ste termijn voor het maken van de bomvrije gebouwen c.a. in de, op het noordwestelijk front der Stelling gelegen, forten bij *Penningsveer*, *Krommeniedijk*, *Zuidervijkermeer* en aan *den Ham*, met welk bedrag hoofdzakelijk de fundamenten van de gebouwen, en voor het fort bij *Penningsveer*, gedeeltelijk de gebouwen zelf zullen kunnen worden gemaakt. In verband met de voltooiing van de gebouwen in de forten *Vijfhuizen*, *Spaarndam*, *Velsen*, *St. Aagtendijk* en *Veldhuis* en het ontbreken van de koepels in het fort *Velsen* is voorts op deze begrooting een bedrag van f 202.000 gebracht, als eerste termijn voor het aanbrengen van genoemde koepels en van uitkijkposten.

Daar de ondergeteekende het van overwegend belang acht, met het oprichten van sectorparken en groepdepots voor het opleggen van artillerie- en genie-materieel in de Stelling aan te vangen, is thans weder op de begrooting gebracht de post van f 59.000, die bereids op de ontwerp-begrooting van het loopende jaar werd aangevraagd. Ten vorigen jare heeft de ondergeteekende reeds toegelicht waarom het hem gewenscht voorkomt, met bedoelden aanleg een aanvang te maken. In verband met hetgeen bij de behandeling van de vestingbegrooting, dienst 1899, ter zake is ter sprake gebracht, moet de ondergeteekende nog doen opmerken, dat de sectorparken en groepdepots bij elke inrichting van de Stelling noodig zijn, omdat zij in hoofdzak dienen voor de batterijen, enz. in het tusschen de forten gelegen terrein en minder voor de forten zelve.

Voor den aanleg is ten deele aankoop of onteigening van terreinen noodig, waaraan tijdroovende werkzaamheden verbonden zijn; men zoude dus te laat komen indien met den aanleg gewacht werd tot dat het meerendeel van wat opgelegd moet worden aanwezig is.

De ondergeteekende acht het dan ook noodzakelijk met dien aanleg een begin te maken zoodra de voorraad begint gereed te komen, dat is reeds nu, en zulks te meer nu reeds een jaar uitstel heeft plaats gehad. Wordt nog langer daarmee gedraald, dan moet het materieel hetzij op ongeschikte plaatsen voorloopig worden opgeborgen en later naar de daarvoor bestemde punten

worden teruggevoerd, waaraan groote nuttelooze uitgaven zijn verbonden, of wel dat materieel zal, wat bijvoorbeeld het kruit aangaat, den bouw van vredesmagazijnen op minder geëigende punten vorderen, of eene opberging er van zal onmogelijk zijn, zoodat het buskruit niet aangeschaft kan worden en dus bij voorkomende noodzakelijkheid tot verdediging niet aanwezig zal zijn.

Wanneer de noodige parken in de Stelling van Amsterdam zijn opgericht, kan daarmede voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie tot den tijd van mobilisatie worden gewacht, omdat vervoer van Amsterdam naar die linie altijd mogelijk is. Een doelmatig bewaren van den voorraad materieel is echter zonder eene goed geregelde centrale oplegging ondoenlijk.

Behalve de reeds genoemde posten zijn in de onderwerpelijke begrooting voor de Stelling van Amsterdam opgenomen;

f 23.000 voor de voortzetting van het verbeteren en aanleggen van gemeenschapswegen; f 20.000 voor het opstellen van toegangsbruggen naar enkele forten; f 26.500 voor het inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen; f 6700 voor het bouwen van eene loods op het terrein aan de Hembrug tot het opbergen van brandstoffen in vredetijd ten behoeve van de approviandeering van de Stelling, en f 13.100 voor verbeteringen van ondergeschikt belang.

Ten aanzien van de drinkwatervoorziening der Stelling kan de ondergeteekende mededeelen dat, hoewel op het oogenblik van de samenstelling van deze begrooting de werkzaamheden op het terrein te Nieuwe Meer nog niet zijn afgeloopen, van den voorzitter der Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 16 Januari 1895 n°. 23, naar aanleiding van een bezoek van die commissie aan het terrein, de mededeeling is ontvangen, dat de uitkomsten van de in gang zijnde boringen aan de commissie het vertrouwen doen koesteren, dat in de omgeving van het terrein eene blijvende prise d'eau is te stichten van genoegzamen omvang, om in tijd van oorlog in de behoefte aan drinkmater in de Stelling te voorzien.

Onder verwijzing naar den toelichtenden staat, zij voorts omtrent de overige artikelen van de onderwerpelijke begrooting, voor zoover deze toelichting behoeven, het volgende aangeteekend:

Art. 1. Dit artikel is op hetzelfde bedrag geraamd als voor het loopende jaar werd toegestaan. De ondergeteekende heeft de quaestie der toelagen van de officieren der genie alsnog nauwkeurig nagegaan en vereenigt zich geheel met de redenen die aanleiding hebben gegeven tot de, in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 19 December 1895, ter zake genomen beslissing. Hij stemt dan ook ten volle in met het desbetreffend gevoelen door het lid dier Kamer CONRAD, in genoemde vergadering kenbaar gemaakt, dat de bestaande regeling van die toelagen moet worden bestendigd, totdat, evenals indertijd bij het Departement van Waterstaat is geschied, bij de algemeene herziening van de traktementen der officieren wordt overgegaan tot eene vervanging van de bedoelde toelagen door eene gelijkmatige verhooging en eene goed regeling van de bezoldiging.

Artt. 2, 3, 5 en 6. Van het op deze artikelen voor de overige verdedigingsstellingen uitgetrokken bedrag, te zamen groot f 77,100, is eene som van f 15.170 bestemd voor het maken van gedekte opstellingen voor de afstandsmeting in en het verbeteren van open kustbatterijen in de Stelling van den Helder; het overige bedrag dient tot het doen van verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan inundatiemiddelen en aan verschillende werken.

Art. 7. Materieel der Genie. In het op artikel 7 uitgetrokken bedrag is eene som van f 46.000 begrepen voor de aanschaffing van gebogen platen van golfijzer, en een bedrag van f 25.000 voor de aanschaffing van ander geniematerieel, voor het in staat van verdediging brengen van de Stelling van Amsterdam, terwijl eene som van 3700 strekt tot het aanschaffen van en het doen van kleine voorzieningen aan geniematerieel en f 1300 is bestemd voor de aanschaffing van materieel voor de optische seingemeenschap.

De Minister van Oorlog,
ELAND.

BEREKENING DER MIDDELEN TOT DEKKING VAN HET BEDRAG
DEZER BEGROOTING.

De middelen tot dekking der uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1900, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan *f* 3 000 000,00. De uitgaven bedragen *f* 2 222 762,40. Bleef dus beschikbaar op 1875 *f* 777 237,60.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan *f* 2 700 000,00. De middelen over 1876 bedroegen dus *f* 3 477 237,60. De uitgaven bedragen 1 650 843,17⁵. Bleef dus beschikbaar op 1876 *f* 1 826 394,42⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan *f* 2 610 000,00. De middelen over 1877 bedroegen dus *f* 4 436 394,42⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 918 549,17. Op 1877 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 517 845,25⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan *f* 1 880 000,00. De middelen over 1878 bedroegen dus *f* 3 397 845,25⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 551 431,23⁵. Op 1878 bleef alzoo beschikbaar *f* 846 414,02.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1879 is toegestaan *f* 2 897 000,00. De middelen over 1879 bedroegen dus *f* 3 743 414,02. De uitgaven bedragen *f* 1 929 480,20⁵. Op 1879 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 813 933,81⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1880 is toegestaan *f* 2 540 000,00. De middelen over 1880 bedroegen dus *f* 4 353 933,81⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 347 958,73. Op 1880 bleef alzoo beschikbaar *f* 2 005 975,08⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1881 is toegestaan *f* 1 400 000,00. De middelen over 1881 bedroegen dus *f* 3 405 975,08⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 122 872,39. Op 1881 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 283 102,69⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1882 is toegestaan *f* 1 987 000,00. De middelen over 1882 bedroegen dus *f* 3 270 102,69⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 109 195,98. Op 1882 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 160 906,71⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1883 is toegestaan *f* 2 591 400,00. De middelen over 1883 bedroegen dus *f* 3 752 306,71⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 231 978,38⁵. Op 1883 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 520 328,33.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1884 is toegestaan *f* 1 446 600,00. De middelen over 1884 bedroegen dus *f* 2 966 928,33. De uitgaven bedragen *f* 1 548 626,91⁵. Op 1884 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 418 301,41⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1885 is toegestaan *f* 1 663 900,00. De middelen over 1885 bedroegen dus *f* 3 082 201,41⁵. De uitgaven bedragen *f* 2 520 036,98. Op 1885 bleef alzoo beschikbaar *f* 562 164,43⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1886 is toegestaan *f* 1 912 970,00. De middelen over 1886 bedroegen dus *f* 2 475 134,43⁵. De uitgaven bedragen *f* 1 608 463,01⁵. Op 1886 bleef alzoo beschikbaar *f* 866 671,42.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1887 is toegestaan *f* 1 677 780,00. De middelen over 1887 bedroegen dus *f* 2 544 451,42. De uitgaven bedragen *f* 1 525 921,85⁵. Op 1887 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 018 529,56⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1888 is toegestaan *f* 1 026 000,00. De middelen over 1888 bedroegen dus *f* 2 044 529,56⁵. De uitgaven bedragen *f* 888 815,50⁵. Op 1888 bleef alzoo beschikbaar *f* 1 155 714,06.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1889 is toegestaan *f* 928 500,00. De middelen over 1889 bedroegen dus *f* 2 084 214,06. De uitgaven bedragen *f* 1 337 882,93. Op 1889 bleef alzoo beschikbaar *f* 746 331,13.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1890 is toegestaan *f* 977 500,00. en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk *f* 350 000,00. De middelen over 1890 bedroegen dus *f* 2 073 831,13. De uitgaven bedragen *f* 1 858 302,62⁵. Op 1890 bleef alzoo beschikbaar *f* 215 528,50⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1891 is toegestaan *f* 1 422 000,00

en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk f 630 000,00. De middelen over 1891 bedroegen dus f 2 267 528,50⁵. De uitgaven bedragen f 1 931 110,74. Op 1891 bleef alzoo beschikbaar f 336 417,76⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1892 is toegestaan f 1 300 000,00 en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk f 75 000,00. De middelen over 1892 bedroegen dus f 1 711 417,76⁵. De uitgaven bedragen f 1 374 870,72⁵. Op 1892 bleef alzoo beschikbaar f 336 547,04.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1893 is toegestaan f 1 904 000,00. De middelen over 1893 bedroegen dus f 2 240 547,04. De uitgaven bedragen f 1 787 102,31. Op 1893 bleef alzoo beschikbaar f 453 444,73.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1894 is toegestaan f 1 591 000,00. De middelen over 1894 bedroegen dus f 2 044 444,73. De uitgaven bedragen f 1 660 534,19⁵. Op 1894 bleef alzoo beschikbaar f 383 910,53⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1895 is toegestaan f 1 125 000,00. Bate wegens bijdrage door den Haarlemmermeerpolder in de kosten van het maken van een dubbele schutsluis, een gedeelte Slaperdijk, zandophoogingen voor een fort, enz. in de Haarlemmermeerpolder bij Aalsmeer f 42 500,00. De middelen over 1895 bedroegen dus f 1 551 410,53⁵. De uitgaven bedragen f 1 107 491,52. Op 1895 bleef alzoo beschikbaar f 443 919,01⁵.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1896 is toegestaan f 797 000,00. De middelen over 1896 bedroegen dus f 1 240 919,01⁵. De uitgaven bedragen f 760 007,87⁵. Op 1896 bleef alzoo beschikbaar f 480 911,14.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1897 is toegestaan f 1 050 000,00. De middelen over 1897 bedroegen dus f 1 530 911,14. De uitgaven bedragen f 1 045 570,97. Op 1897 bleef alzoo beschikbaar f 485 340,17.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1898 is toegestaan f 1 100 000,00 en bij de wet tot verhooging van dit hoofdstuk f 9 000,00. De middelen over 1898 bedroegen dus f 1 594 340,17. Blijkens den staat der uitgaven over 1898 als bijlage bij het ontwerp dezer begroting voor 1900 gevoegd, zullen de uitgaven over 1898 ongeveer bedragen f 1 350 000,00. Op 1898 blijft dus vermoedelijk beschikbaar f 244 340,17.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1899 is toegestaan f 619 000,00. De middelen over 1899 worden dus geschat te bedragen f 863 340,17. De uitgaven over dit jaar zullen niet hooger zijn dan f 778 940,17. Over 1899 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar f 84 400,00.

Bij de Staatsbegroting, VIIIste hoofdstuk, voor 1900 wordt ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel gevraagd f 851 000,00. De middelen over 1900 kunnen dus worden geraamd op het bedrag van f 935 400,00.

TOELICHTENDE STAAT, betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken, welke zijn begrepen in de begroting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1900.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie :

1. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie. Besteed in 1882 f 95.750; in 1883 f 450; in 1884 f 600; in 1885 f 26.320; in 1886 f 51.610; in 1887 f 650; in 1888 f 22.040; in 1889 f 23.770; in 1890 f 4.284; in 1891 f 14.055; in 1892 f 7.420; in 1893 f 50.200; in 1894 f 37.910; in 1895 f 20.040; in 1896 f 43.694; in 1897 f 1.815; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f 9.334; in 1899 f 8.300; wordt thans aangevraagd f 10.400.

2. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie. Besteed in 1882 f 43.600; in 1883 f 120.810; in 1884 f 118.320; in 1885 f 82.000; in 1886 f 76.730; in 1888 f 2.870; in 1889 4.830; in 1890 f 10.906; in 1891 f 11.625; in 1892 f 16.160; in 1893 f 15.520; in 1894 f 27.310; in 1895

f34.400; in 1896 f29.174; in 1897 f17.157; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f11.456; in 1899 f22.800; wordt thans aangevraagd f27.300. Totaal wordt thans aangevraagd f37.700.

Art. 3. Stelling van den Helder:

1. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling. Besteed in 1883 f2.940; in 1884 f10.600; in 1885 f360; in 1886 f4.060; in 1887 f6.760; in 1888 f19.330; in 1889 f21.945; in 1890 f38.450; in 1891 f15.990; in 1892 f12.530; in 1893 f10.450; in 1894 f29.230; in 1895 f25.560; in 1896 f13.242; in 1897 f6.058; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f8.480; in 1899 f3.400; wordt thans aangevraagd f17.330.

2. Maken van gedekte opstellingen voor de afstandmeting in en verbeteringen van de open kustbatterijen. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1899 f24.800; wordt thans aangevraagd f15.170. Totaal wordt thans aangevraagd f32.500.

Art. 4. Stelling van Amsterdam.

1. Onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1883 f1.800; in 1884 f90.220; in 1885 f239.700; in 1886 f162.400; in 1887 f48.600; in 1888 f113.270; in 1889 f213.332; in 1890 f127.750; in 1891 f66.660; in 1892 f27.240; in 1893 f290.740; in 1894 f123.910; in 1895 f74.310; in 1896 f43.750; in 1897 f15.706; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f14.818; in 1899 f13.000; wordt thans aangevraagd: Memorie.

2. Maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz. voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1885 f383.230; in 1886 f160.520; in 1887 f759.450; in 1888 f311.220; in 1889 f465.800; in 1890 f534.000; in 1891 f667.690; in 1892 f448.930; in 1893 f383.550; in 1894 f312.370; in 1895 f254.400; in 1896 f120.955; in 1897 f54.562; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f12.880; wordt thans aangevraagd: Memorie.

3. Maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in de verschillende werken in Stelling. Besteed in 1897 f742.848; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f1.064.440; in 1899 f346.000; wordt thans aangevraagd f310.000.

4. Maken van pantseringen voor verschillende werken in de Stelling. Wordt thans aangevraagd f202.000.

5. Ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers. Besteed in 1890 f100; in 1891 f95.660; in 1892 f154.830; in 1893 f62.240; in 1894 f42.780; in 1895 f194.320; in 1896 f169.224; in 1897 f19.469; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f31.714; in 1899 f93.000; wordt thans aangevraagd f43.000.

6. Inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen. Besteed in 1887 f9.390; in 1888 f134.740; in 1899 f70.580; in 1890 f362.860; in 1891 f212.200; in 1892 f98.510; in 1893 f161.410; in 1894 f121.710; in 1895 f26.960; in 1896 f8; in 1897 f992; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f12.885; in 1899 f7.000; wordt thans aangevraagd f26.500.

7. Maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen. Besteed in 1891 f54.590; in 1892 f11.750; in 1893 f58.830; in 1894 f227.900; in 1895 f131.830; in 1896 f82.277; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f1.430; in 1899 f22.600; wordt thans aangevraagd f6.700.

8. Aanleg van beplantingen. Besteed in 1890 f11.950; in 1891 f10.285; in 1892 f42.580; in 1893 f6.400; in 1894 f2.860; in 1895 f3.785; in 1896 f2.050; in 1897 f1.650; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f500; in 1899 f2.150; wordt thans aangevraagd: Memorie.

9. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling. Besteed in 1892 f3.990; in 1893 f30.970; in 1894 f30.150; in 1895 f10.485; in 1896 f5.063; in 1897 f25.675; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f3.355; in 1898 f10.000; wordt thans aangevraagd f13.100.

10. Maken van werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f28.375; in 1899 f2.500; wordt aangevraagd: Memorie.

11. Onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken. Wordt thans aangevraagd f59.000. Totaal wordt thans aangevraagd f660.300.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak.

Verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van Willemstad en Ooltgensplaat. Besteed in 1888 f10.200; in 1889 f2.700; in 1890 f53.420; in 1891 f29.535; in 1892 f17.300; in 1893 f1.230; in 1894 f7.880; in 1895 f12.915; in 1896 f10.123; in 1897 f2.587; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f1.430; in 1899 f1.300; wordt thans aangevraagd f500.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet.

Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de Stelling. Besteed in 1884 f5.210; in 1885 f26.000; in 1886 f3.100; in 1887 f200; in 1888 f11.650; in 1889 f29.510; in 1890 f31.240; in 1891 f7.495; in 1892 f24.300; in 1893 f8.200; in 1894 f12.230; in 1895 f10.760; in 1896 f9.162; in 1897 f10.596; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f2.390; in 1899 f3.800; wordt thans aangevraagd f6.400.

Art. 7. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende Stellingen. Besteed in 1887 f14.190; 1888 f40.000; in 1889 f44.250; in 1890 f48.310; in 1891 f39.665; in 1892 f24.210; in 1893 f91.670; in 1894 f72.720; in 1895 f33.330; in 1896 f21.160; in 1897 f11.766; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1898 f13.950; in 1899 f18.000; wordt thans aangevraagd f76.000.

VERZAMELING.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Wordt thans aangevraagd f37.700.

Art. 3. Stelling van den Helder. Wordt thans aangevraagd f32.500.

Art. 4. Stelling van Amsterdam. Wordt thans aangevraagd f660.300.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak. Wordt thans aangevraagd f500.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet. Wordt thans aangevraagd f6.400.

Art. 7. Materieel der genie. Wordt thans aangevraagd f76.000.

Kom bij: de bedragen der artikelen in de vestingbegroting, dienst 1899, als: artikel 1 wordt thans aangevraagd f70.000; artikel 8 wordt thans aangevraagd f2.000; artikel 9 wordt thans aangevraagd f50.000.

Totaal wordt thans aangevraagd f935.400.

STAAT DER UITGAVEN OVER 1898.

Art. 1. a. Toelagen en daggelden aan teekenaars, buitengewone opzichters enz. f 27.839.

b. Toelagen aan officieren der genie en bezoldiging van een civiel ingenieur f 23.108.

c. Reis- en verblijfskosten f 4.810.

d. Schadeloosstelling voor bureel- en lokaalbehoeften f 4.418.

Totaal f 60.175.

Art. 2. Werken tot verbetering van de Nieuwe Hollandsche waterlinie:

1. Verbetering van inundatiemiddelen in de geheele linie f 9.334.

2. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie f 11.456. Totaal f 20.790.

Art. 3. Werken tot verbetering van de Stelling van den Helder:

1. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling *f* 8.480.
2. Verbeteringen van een bomvrije kazerne in het Bastion Westoever *f* 24.555.
Totaal *f* 33.035. ⁽¹⁾

Art. 4. Werken tot verbetering van de Stelling van Amsterdam:

1. Onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de stelling *f* 14.818.
2. Maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken enz. voor verschillende werken in de stelling *f* 12.880.
3. Maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de stelling *f* 1.064.440.
4. Maken van pantseringen voor verschillende werken in de stelling memorie.
5. Ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers *f* 31.714.
6. Inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen *f* 12.885.
7. Maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen *f* 1483.
8. Aanleg van beplantingen *f* 500.
9. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling, waaronder de levering van inrichtingen voor de optische seingemeenschap *f* 3.355.
10. Maken van werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening *f* 28.375.
Totaal 1.170.450.

Art. 5. Werken tot verbetering van de Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak:

Verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van Willemstad en Ooltgensplaat 1.430.

Art. 6. Werken tot verbetering van de Stelling van de Monden van de Maas en het Haringvliet:

Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de stelling *f* 2.390.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en posten f 47.500. ⁽²⁾

Art. 8. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen f 13.950.

Art. 9. Opmetingen enz., betreffende werken in liniën en vestingen, hiervoor niet vermeld f 280.

Art. 10. Onvoorziene uitgaven f 280. ⁽³⁾

TOTAAL *f* 1.350.000.

¹⁾ Op dit artikel overgeschreven van art. 10: „Onvoorziene uitgaven” *f* 1000.

²⁾ Op dit artikel over te schrijven van art. 10: „Onvoorziene uitgaven” *f* 500.

³⁾ Van dit artikel overgeschreven en over te schrijven op de artt. 3 en 7: *f* 1000 + *f* 500 = *f* 1500 (zie de hiervoren vermelde posten (1) en (2)).